

KÖZOKTATÁSI KÖRKÉP, FÓKUSZBAN AZ INTÉZMÉNYRENDSZERREL

PUBLIC EDUCATION LANDSCAPE, WITH A FOCUS ON THE INSTITUTIONAL SYSTEM

Varga Réka*

*„Az oktatás a leghatalmasabb fegyver, amit arra használhatsz, hogy megváltoztasd a világot.”
(Nelson Mandela)*

Absztrakt

Az oktatás egy állam életében mindig is kulcsfontosságú szerepet játszott, ezért fontosnak és szükségesnek találtam bemutatni, hogy országunkban hogyan is alakul e szabályozási ágának a kérdésköre. Tanulmányom lényege a közoktatás-köznevelés bemutatása, ezen belül is fókuszálva a mai hatályos törvényi szabályozásra, a köznevelés intézményrendszerére és az intézményfenntartók körére. Ennek érdekében a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény főbb rendelkezéseinek ismertetését követően bemutatom azokat az intézményeket, amelyek főszerepet játszanak a közoktatás-köznevelés ágazati irányításában. A tanulmány végén pedig betekintést nyerhetünk az intézményfenntartók típusaira, s azok jellemzőire.

Kulcsszavak: közoktatás, Nkt., intézményrendszer, ágazati irányítás, intézményfenntartók

Abstract

Education has always played a key role in the life of a state, so I found it important and necessary to show how the issue of this branch of regulation is developing in our country. The purpose of my study is the presentation of public education, focusing on today's legal regulations, the institutional system of public education and the circle of institution maintainers. To this end, after presenting the main provisions of Act CXCV of 2011 on National Public Education, I present those institutions that play a major role in the sectoral management of public education. At the end of the study, we take a look at the types of institution maintainers and their characteristics.

Key words: public education, Nkt., system of institutions, sectoral governance, institution maintainers

1. Bevezetés

A tanulás, amely a bölcsőtől az életünk végéig tart, elválaszthatatlan az emberi léttől. Ebből kifolyólag tanulni nemcsak az iskolában lehet, illetve kell, ennek ellenére a szervezett oktatásnak, a különböző iskoláknak mindig is kiemelkedő szerepük volt az ismeretek

---

* Varga Réka harmadéves nappali tagozatos joghallgató, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, e-mail: vreaka0308@gmail.com Konzulens: Dr. Czékmann Zsolt, tanszékvezető egyetemi docens, Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási Jogi Tanszék, e-mail: zsolt.czekmann@uni-miskolc.hu

megszerzésében. A tudás elsajátítása, megszerzése nemcsak egyéni, hanem közösségi, méghozzá össztársadalmi érdeket is szolgált a korai időktől kezdve. Az oktatási rendszer több államban a legnagyobb humán közszolgáltatás szerepét tölti be, amelyet egyrésztől minden ember igénybe vehet, másrészt ezek foglalkoztatják a legtöbb munkaeerőt.¹

2. A közoktatás – köznevelés törvényi szabályozása

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 2012. szeptember elsejétől váltotta fel az 1993-as közoktatási törvényt, azonban csupán a 2014-es általános önkormányzati választások után veszi át teljes egészében a korábbi jogszabály helyét. E törvény konkretizálja az Alaptörvényben foglalt állami feladatokat, az ingyenes és kötelező alapfokú, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jogot. Az ingyenesség az állami, települési önkormányzati fenntartású intézményekre, az állami feladatellátásban részt vevő nemzetiségi önkormányzati, egyházi és magánintézményekre vonatkozik.²

2.1.A köznevelés közfeladatai, a feladatellátásra kötelezettek

A köznevelési alapfeladatok ellátása állami feladat, amely alól kivételt képez az óvodai nevelés, amelyet a települési önkormányzat az intézmény alapítása és fenntartása, vagy köznevelési szerződés alapján létesít. Az állam e feladatokat intézmény alapításával és fenntartásával, valamint egyházi vagy magánintézmény fenntartójával kötött köznevelési szerződés útján végzi el.³ A települési önkormányzatok feladatköre kizárólag az intézmények ingó és ingatlan vagyonának működtetésére terjed ki, ha a település lakosság száma a 3000 főt meghaladja, valamint, ha az az intézmény a saját tulajdonát képezi vagy azt az állami intézményfenntartó központ látja el.⁴

2.2.A köznevelési intézmény alapítása és fenntartása

Köznevelési intézmény alapításáról és fenntartásáról elsősorban az állam, emellett nemzetiségi önkormányzat, egyházi jogi személy, valamint más szervezet vagy személy gondoskodhat.⁵ Óvodát települési önkormányzat is alapíthat és tarthat fenn.⁶ A vallási semlegesség mind az állami, mind a települési önkormányzati nevelési-oktatási intézményeire vonatkozik, amely következtében az ismereteket, a vallási, világnézeti információkat tárgyilagosan, sokoldalúan kötelesek átadni. A nyelv kérdéskörét érintve a nemzeti köznevelésről szóló törvény kimondja, hogy „A nevelés-oktatás nyelve magyar, nemzetiségi óvodában és iskolában részben vagy egészben a nemzetiségek nyelve, a két tanítási nyelvű iskolában – külön jogszabály szerint –

¹ KILÉNYI Géza: A közigazgatási jog nagy kézikönyve Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2008, 1462.

² ÁRVAI Zsuzsanna: Köznevelés – közoktatás szakigazgatási alapjai. Közigazgatási jog, Szakigazgatásaink elmélete és működése (szerk.: Lapsánszky András), Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2020, 860.

³ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 74. § (1)-(2) bekezdése

⁴ ÁRVAI Zsuzsanna: Köznevelés – közoktatás szakigazgatási alapjai. Közigazgatási jog III. Humán közszolgáltatások igazgatása (szerk.: Lapsánszky András), Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2016, https://mersz.hu/hivatkozas/wk52_75 (letöltés ideje: 2024. március 30.)

⁵ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 2. § (3) bekezdése.

⁶ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 2. § (4) bekezdése.

részen a célnyelv.”⁷ Továbbá rendelkezik arról is, hogy a köznevelési intézmény jogi személy, amely szervezetileg a fenntartójától elkülönült, önálló költségvetéssel rendelkezik, azonban e rendelkezés alól az állami intézményfenntartó központ által fenntartott intézmények kivételt képeznek.⁸ A köznevelési intézmények a nyilvántartásba való bejegyzéssel, a bejegyzés napján jönnek létre, alapításukhoz az alapító okirat, a köznevelési közszolgálati tevékenység folytatására jogosító okirat, sőt még a köznevelési intézmény képviselőjére jogosult személy nevének és képviselőjének jogosultságát igazoló dokumentum, valamint az állandó székhely meglétét igazoló okirat szükséges.

Az intézmények fenntartása kapcsán a legkiemelkedőbb változást az önkormányzati iskolafenntartás megszüntetése hozta. A 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet⁹ a Klebelsberg Intézményfenntartó Központot rendelte létrehozni, amely nem más, mint az oktatásért felelős miniszter irányítása alatt működő központi hivatal. Ez az intézmény központi és területi szervekből épült fel, amelyek járási szinten működő tankerületek és a megyeközponti tankerületek lehetnek. Azonban a 2016-ban létrehozott Köznevelési Kerekasztal céljának a fenntartó átalakítását, a szervezet decentralizációját, a hatáskörök újraszabályozását, továbbá a helyi önkormányzatokkal való viszony rendezését tűzte ki. A 134/2016 (VI. 10.) Korm. rendelet¹⁰ tartalmazta az új szervezeti kereteket, amelynek jegyében a fenntartás átkerült az önálló költségvetési szervekként létrehozott tankerületi központokhoz került, az újonnan létrehozott Klebelsberg Központ pedig az oktatás központi feladatait látja el, amely 2020-ban a központi irányítási hatáskörök miniszteri szintre történő áttevődésé követően középírányító szervvé vált.¹¹ A tankerületi központok illetékességi területe járási szintről nagyobb egységekre oszlott, hiszen összesen 59 ilyen központot alapítottak.¹²

2.3. Tankötelezettség

Az Nkt. is előírja a tankötelezettséget, mely során az alsó korhatár tekintetében az adott gyermek fejlettségét és életkorát veszi figyelembe. A tankötelezettség abban az évben kezdődik, amikor a gyermek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti¹³, azonban, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet hamarabb eléri, akkor az Oktatási Hivatal engedélye szükséges a hatodik életév előtti tankötelezettség teljesítésére az általános iskolában. Ennek érdekében a szülőnek az Oktatási Hivatalhoz címzett kérelmet kell benyújtania. A Hivatal határozata kötelező erővel bír.¹⁴ Lehetőség van arra is, indokolt esetben, hogy a gyermek a szülő kérelmére és az Oktatási Hivatal támogató döntése alapján további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A tankötelezettség halasztása kizárólag egy alkalommal és egy nevelési évre kérelmezhető. Az Oktatási Hivatal határozata ebben az esetben

⁷ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 3. § (5) bekezdése.

⁸ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 21. § (1) bekezdése.

⁹ A Klebelsberg Intézményfenntartó Központról szóló 202/2012. (VII. 27.) Korm. rendelet.

¹⁰ Az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról szóló 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet.

¹¹ Az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról szóló 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló 56/2020. (III. 20.) Korm. rendelet 1. § és 4. §.

¹² 134/2016. (VI.10.) Korm. rendelet 1. sz. melléklet.

¹³ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 45. § (2)-(3) bekezdése.

¹⁴ Oktatási Hivatal honlapja https://www.oktatas.hu/kozneveles/tankotelezettseg/hat_eves_kornal_korabban (letöltés ideje: 2024. március 30.)

is kötelező erejű.¹⁵ A felső korhatár tekintetében az életkor 16. év szerint alakul.¹⁶ A tankötelezettség teljesíthető iskolába járással vagy a szülő kérelmére magántanulóként, amely a 2019. évi LXX. törvény általi módosítás során egyéni munkarendre változott, s az erről való döntést az Oktatási Hivatal hozza meg.¹⁷

2.4. A köznevelési rendszer intézményei

A köznevelés intézményeit a mindenkor hatályos törvény határozza meg, a köznevelési alapfeladatokat csak ezen intézmények láthatják el, ennek ellenére többcélú intézmény létrehozására is van lehetőség, ahol az adott intézmény több különböző típusú köznevelési intézmény feladatait látja el.¹⁸

Az Nkt. rendelkezése szerint köznevelési intézmény az óvoda, az általános iskola, a gimnázium, a szakgimnázium, a szakiskola, a készségfejlesztő iskola, az alapfokú művészeti iskola, a kiegészítő nemzetiségi nyelvoktató iskola, a gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai nevelési-oktatási intézmény, a kollégium, a pedagógiai szakszolgálati intézmény, a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmény, és a kiegészítő nemzetiségi óvoda.¹⁹

Az óvoda egy olyan nevelő intézmény, amely a gyermek 3 éves korától a tankötelezettség kezdetéig tart, a nevelés elveit pedig az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg.

Az általános iskola nyolc évfolyamból áll, ahol országosan egységes követelmények alapján alapfokú nevelés-oktatás történik, s amely felkészíti a tanulót a középfokú iskolai továbbtanulásra. A nyolcadik évfolyam sikeres elvégzését követően a diák alapfokú iskolai végzettséget tanúsító bizonyítványt kap.

A gimnázium olyan általános műveltséget megalapozó, továbbá érettségi vizsgára és felsőfokú iskolai tanulmányok megkezdésére felkészítő nevelés-oktatási intézmény, ahol négy, hat vagy nyolc évfolyam működik. Habár az ötödik, hetedik és kilencedik évben nyelvi előkészítő évfolyam indulhat, ilyen esetben a gimnázium öt, hét vagy kilenc évfolyammal is működhet. A gimnázium elvégzését követően a diák középfokú végzettséget tanúsító bizonyítványt kap.

Emellett a középiskolának más típusaival is találkozhatunk. Ilyenek a szakgimnáziumok, a szakiskolák és a készségfejlesztő iskolák.²⁰

3. A köznevelés intézményrendszere

3.1. A köznevelés ágazati irányítása

A köznevelési rendszerek irányítása az utóbbi két évtizedben jelentős mértékű átalakuláson esett át. Átalakult az állami szerepvállalás terjedelme és tartalma, a centralizációs és decentralizációs folyamatok közötti egyensúly, valamint átalakultak az állami irányítási

¹⁵ Oktatási Hivatal honlapja https://www.oktatas.hu/koznevelés/tankotelezettseg/tankotelezettseg_halasztasa (letöltés ideje: 2024. március 30.)

¹⁶ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 45. § (2)-(3) bekezdése.

¹⁷ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 45. § (5) bekezdése.

¹⁸ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 7. § (2) bekezdése.

¹⁹ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 7. § (1) bekezdése.

²⁰ ÁRVAI Zsuzsanna: Köznevelés – közoktatás szakigazgatási alapjai. Közigazgatási jog, Szakigazgatásaink elmélete és működése (szerk.: Lapsánszky András), Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2020, 862-863.

eszközök is.²¹ Manapság az irányítás és igazgatás fogalma helyett egyre gyakrabban a kormányzás kifejezését használjuk. A kormányzás fogalma arra utal, hogy az alapvető közpolitikai célok érvényesülést olyan környezetben kell biztosítani, amelyben sokféle, viszonylag nagy mozgásszabadsággal rendelkező szereplő található, valamint arra, hogy a szakpolitika eredményessége alapvetően az együttműködésre való képességükön és hajlandóságukon, valamint a konfliktuskezelési és a tanulási képességükön múlik.²²

A magyar köznevelés-irányítási rendszer a közigazgatás rendszerébe tartozik, tehát a köznevelés igazgatás települési és területi szinten nem válik el a közigazgatás általános rendszerétől.

Az állam beavatkozása az oktatás területébe 2010 után növekedésbe kezdett, amely fő oka egyrészt az egyenletlen szakmai színvonal, másrészt a köznevelési feladatok ellátását veszélyeztető forráshiány volt. 2011-ben kibocsátott Széll Kálmán Terv kimondta, hogy „*az államnak vissza kell térnie az oktatás világába. Nem függhet az oktatás színvonala az önkormányzatok helyzetétől és eseti döntéseitől, az állam ezen a téren egységes rendet tud tenni.*”²³ Ennek következtében – a centralizáció jegyében – 2013 óta az állami fenntartású köznevelési intézmények döntő többségének a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) lett a fenntartója, és kialakult a 198 tankerületből álló új, állami fenntartói rendszer.²⁴ Az óvodák nem tartoznak bele e körbe, mivel ezek fenntartói továbbra is a települési önkormányzatok maradtak.

2016-ban decentralizációs folyamat vette kezdetét. Az állami központi irányítás, a tevékenységek összehangolása és az egységes szakmai-minőségi kritériumok továbbra is megmaradtak, viszont a 61 tankerület²⁵ nagyobb önállósággal rendelkező tankerületi és területi szinten a köznevelési feladatellátás szervezésében és a gazdálkodásban.²⁶

A köznevelés irányítása, szervezése és működtetése legfelső szinten a mindenkori kormányzat feladata. A köznevelés-politika tehát nem más, mint az államnak, az Országgyűlésnek és a kormánynak a közneveléssel kapcsolatban az Alaptörvényből és az ágazati szaktörvényekből levezethető feladatainak definiálása és megvalósítása, továbbá a saját szakpolitikai elképzeléseit, céljait és az azok megvalósulását támogató intézkedéseinek összessége.

3.1.1. A Kormány és az oktatásért felelős miniszter

A Kormányon belül az oktatásért felelős miniszter látja el a köznevelés ágazati irányítását. Az ötödik Orbán-kormány megalakulásakor a kormányzati struktúra átalakításon ment keresztül, amelynek következtében az EMMI (Emberi Erőforrások Minisztériuma) megszűnt, s a közoktatáshoz, az egészségügyhöz és a szociálpolitikához kapcsolódó feladatai a Belügyminisztériumhoz, a felsőoktatás és a kulturális ügyek pedig az újonnan megalakuló Kulturális és Innovációs Minisztériumhoz kerültek. A belügyminiszter dr. Pintér Sándor,

²¹ KISFALUDY László: Köznevelés politika, Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatási Továbbképzési Intézet, Budapest, 2017, 22.

²² PALOTÁS Zoltán – JANKÓ Krisztina: A közoktatás irányítása. www.ofi.hu/3-kozoktatasi-iranyitasa-palotas-zoltan-janko-krisztina (letöltés ideje: 2024. március 30.)

²³ Széll Kálmán Terv, 2011. 26.

²⁴ KISFALUDY: i.m. 24.

²⁵ 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központtról.

²⁶ KISFALUDY i.m. 25.

akinek az oktatásért felelős segítői egyrészt Rétvári Bence miniszterhelyettesként, másrészt a köznevelésért felelős államtitkár pozícióját – továbbra is – Dr. Maruzsa Zoltán Viktor látja el.²⁷

Az ágazati irányítás kiterjed azokra az iskolákra és intézményekre is, amelyeknek a fenntartója nem az állam, hanem például valamelyik egyház, gazdasági szervezet vagy települési, nemzetiségi önkormányzat. A Kormány hatásköre kiterjed a köznevelésre vonatkozó törvényi szabályozás előkészítésére, valamint a Nemzeti Alaptanterv elfogadására.

Az oktatásért felelős miniszter feladatai közé tartozik minden közoktatási tevékenység függetlenül attól, hogy a tevékenység milyen intézményben, szervezetben kerül ellátására, vagy attól, hogy ki az intézmény fenntartója. Továbbá feladatkörébe tartozik a nevelési-oktatási intézményekben folyó pedagógiai munka országos, térségi, megyei, fővárosi szintű szakmai ellenőrzésére, értékelésére az Oktatási Hivatal közreműködésével, valamint felügyeli a köznevelés információs rendszerének működését. Mindemellett a miniszter döntési jogkörébe tartozik az állami intézményfenntartó központ által fenntartott köznevelési intézmény létesítése, átszervezése, megszüntetése, tevékenységi körének módosítása, sőt még ő nevezi ki és menti fel az oktatási jogok biztosát. Feladatköre átöleli még a köznevelés stratégiájának a kidolgozását, az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzés rendszerének a működtetését, és kidolgozza a nevelési-oktatási programokat.²⁸ Az oktatásért felelős miniszter jogalkotási hatáskörrel is rendelkezik számos köznevelési kérdéskört érintve, ennek megfelelően például évente meghatározza a tanév rendjét.

Tehát a Kormány feladata alapvetően nem más, mint a stratégiai tervezés, illetőleg a szabályozás. Így a kormány feladata az ágazati stratégiát – Köznevelés-fejlesztési stratégia – elfogadása, a Nemzeti alaptanterv, az Óvodai nevelés alaprogramjának, az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadása.²⁹

3.1.2. Oktatási jogok biztosja

A biztos a gyermeket, a tanulót, a hallgatót, a kutatót, a pedagógust, az oktatót, a szülőt, valamint azok közösségeit megillető, oktatással kapcsolatos állampolgári jogok érvényesülésének elősegítésében működik közre. A biztos felé kérelemre, egyedi ügyben az oktatás bármely résztvevője panaszt emelhet, amennyiben úgy gondolja, hogy jogsérelem, illetve jogsérelem veszélye áll fenn. A biztos hivatalból jár el, ha a jogi szabályozás vagy az állami irányítás egyéb jogi eszköze rendelkezése hiányosságai következtében a védett jogok sérelme, illetve annak közvetlen veszélye áll fenn.³⁰

3.1.3. Köznevelés-fejlesztési stratégia

A Köznevelés-fejlesztési stratégia az Európai Unió Európa 2020 stratégiájának kiemelt célkitűzéseivel összhangban a magyar köznevelés helyzetét is értékelve kijelöli az ágazat fejlesztési irányait a 2014-2020 közötti időszakra. Főbb vezérelvei a tanulói tárgyi tudás, a

²⁷ BALLA István: Pintér Sándor: Továbbra is Maruzsa Zoltán felel a közoktatásért, (2022. május 19.) hvg.hu https://hvg.hu/kultura/20220518_Tovabbra_is_Maruzsa_Zoltan_felel_a_kozoktatasert (letöltés ideje: 2024. március 30.)

²⁸ ÁRVAI Zsuzsanna: Köznevelés – közoktatás szakigazgatási alapjai. Közigazgatási jog, Szakigazgatásaink elmélete és működése (szerk.: Lapsánszky András), Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2020, 867.

²⁹ KISFALUDY: i.m. 26. o. (letöltés ideje: 2024. március 30.)

³⁰ CSEH-ZELINA Gergely: Az oktatás igazgatása PPT, ME-ÁJK Közigazgatási Jogi Tanszék, Miskolc, 2023. március https://jogikar.uni-miskolc.hu/files/21249/Az%20Oktat%C3%A1s%20igazgat%C3%A1sa_2023_m%C3%A1rcius_nappali_.pdf (letöltés ideje: 2024. március 30.)

készségek, képességek szintjének emelése, fejlesztése, a pedagógusok módszertani kultúrájának fejlesztése összhangban az új tantervi-tartalmi szabályozókban megjelenő követelményekkel, az új tantervi-tartalmi szabályozóknak megfelelő taneszközök fejlesztése, bevezetése, elterjesztése, a felzárkózás támogatása, az innováció és a tehetség támogatása a köznevelés minden szintjén, a pedagógusképzés fejlesztése és a szakmai fejlődésének biztosítása.³¹

3.1.4. A Nemzeti Alaptanterv

Elsőként fontos megemlíteni a Nat vonatkozásában az Nkt. 5. § (1) bekezdésének b)-d) pontjait, amelyek köznevelési intézményekben folyó pedagógiai munka szakaszairól rendelkeznek a következők szerint:

„b) alapfokú nevelés-oktatás szakasza, amely az első évfolyamon kezdődik, a nyolcadik évfolyam végéig tart és két részre tagolódik:

ba) az első évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó alsó, és

bb) az ötödik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó felső tagozat,

c) a középfokú nevelés-oktatás szakasza, amely – a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium kivételével – a kilencedik évfolyamon kezdődik és a tizenkettedik évfolyam végén fejeződik be,

d) az iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasza szakgimnáziumban, szakmára vagy szakképesítés megszerzésére felkészítő szakasza a szakiskolában, amely – ha e törvény másképp nem rendelkezik – az alapfokú nevelés-oktatás szakasza után kezdődik, és a szakgimnázium vagy a szakiskola meghatározott évfolyamán fejeződik be.”³²

A Nemzeti alaptanterv rendelkezései a nevelő-oktató munkának az e szakaszokra vonatkozóan határozzák meg az érvényes értékeket, műveltségképet, tudás- és tanulásértelmezést.³³ Továbbá a Nat meghatározza a kerettantervek - az iskolák helyi tantervének elkészítéséhez a szakmai tartalom kereteit kijelölve, biztosítva – az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai feladatainak elvi, szemléleti és tartalmi alapjait, a közvetítendő műveltség fő területeit és tartalmait, a nevelő-oktató munka az Nkt. 5. § (1) bekezdés b)-c) pontjában foglalt szakaszainak, valamint a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztési feladatait. Ezáltal megteremti a köznevelés tartalmi egységét.³⁴ A Nemzeti alaptanterv nem tantárgyakban, hanem műveltségterületekben gondolkodik. A legutóbbi Nat a következő műveltségi területekről rendelkezett: magyar nyelv és irodalom, idegen nyelvek, matematika, történelem és állampolgári ismeretek, etika / hit-és erkölcsan, természettudomány és földrajz, művészetek, technológia, testnevelés és egészségfejlesztés.³⁵

3.1.5. Az Oktatási Hivatal

³¹ Magyarország Kormánya: Köznevelés-fejlesztési stratégia, 2014. november. <https://2010-2014.kormany.hu/download/d/72/21000/k%C3%B6znevel%C3%A9s%20fej%20strat.pdf> (letöltés ideje: 2024. március 30.)

³² 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 5. § (1) bekezdés b)-d) pont

³³ 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról 1. § (2) bekezdés

³⁴ 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról 1. § (3) bekezdés a)-c) pont

³⁵ Magyar Közlöny 2020. évi 17. szám, 2020. január 31.: 298-299. file:///C:/Users/vreka/Downloads/MK_20_017.pdf (letöltés ideje: 2024. május 8.)

Az Oktatási Hivatal szervezetét és jogállását az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet³⁶ szabályozza, amely szerint az Oktatási Hivatal a köznevelésért felelős miniszter irányítása alatt álló központi hivatal, amely feladatait országos illetékességgel látja el, területi szervekkel pedig nem rendelkezik. Évente köteles a tevékenységéről jelentést készíteni a miniszter számára. A Hivatal vezetése az elnök feladata, a Hivatal elnökhelyetteseit az elnök javaslatára a miniszter nevezi ki és menti fel.³⁷ Az OH gondoskodik a Köznevelési Információs Rendszer (KIR) működtetéséről és üzemeltetéséről. A KIR a köznevelés feladataiban közreműködők által szolgáltatott adatokra épülő, országos, elektronikus nyilvántartási és adatszolgáltatási rendszer.³⁸ Feladatkörébe tartozik a köznevelési intézmények, a tanulók és a pedagógusok nyilvántartásának és az érettségi vizsgaelnökök, illetve a köznevelési szakértők névjegyzékének vezetése, valamint a diákigazolvány kibocsátása és nyilvántartása. Ezenfelül az Oktatási Hivatal hatáskörébe tartozik a Kormány által a miniszter köznevelési feladatkörébe tartozó egyes feladatainak ellátása. Illetőleg fontos szerepe van a középiskolai felvételi eljárás lebonyolításában, a jelentkezők nyilvántartásában és a felvételizők tájékoztatásában is. Köznevelést érintő ellenőrzési feladatai kiterjednek az országos pedagógiai-szakmai ellenőrzések szervezésére, a miniszteri rendeletben meghatározott hatósági ellenőrzések során a szakmai irányítással kapcsolatos feladatok ellátására, valamint a pedagógusok minősítő vizsgájának és minősítési eljárásának a szervezésére. Valamint az OH készítő elő és szervezi meg az érettségi vizsgákat, működteti az érettségi feladatokat kidolgozó tételkészítő bizottságokat. 2019 óta felhatalmazást kapott a tanulókkal kapcsolatos egyedi ügyekben történő eljárásra, ennek megfelelően ellátja az egyéni munkarend engedélyezésével kapcsolatos feladatokat.³⁹ 2020. január elsejétől végzi az óvodaköteles gyermekek és tanköteles tanulók nyilvántartását, valamint jogosult eljárni a tankötelezett tanulók iskolakezdésének egy évvel történő elhalasztására vonatkozó kérelmek ügyében, sőt még döntési jogosultsággal rendelkezik a tanköteles kor előtti iskolakezdésre vonatkozó kérelmek ügyében.⁴⁰

4. Az intézményfenntartók

Az utóbbi években a köznevelés szervezetrendszerében jelentős változások mentek végbe, melyek közül a legfontosabb az volt, hogy állam 2013. január elsejével több ezer iskola és köznevelési intézmény fenntartását vette át az önkormányzatoktól. E változás a célt szolgálta, hogy egységes és magas szakmai színvonalat biztosítsanak, valamint, hogy költséghatékonyabbá tegyék az intézményfenntartást. Az átvett intézmények egy részének a működtetését is átvette az állam, a többi esetében az önkormányzat maradt a működtető.

Megemlítenéd, hogy az óvodák fenntartását továbbra is a települési önkormányzatok vagy az önkormányzati társulások látták el. Az átszervezés nem érintette a foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyát, valamint vezetői megbízását.⁴¹ Ennek megfelelően köznevelési intézményt ma Magyarországon az állam, a települési önkormányzat, a nemzetiségi

³⁶ Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet.

³⁷ Az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdés.

³⁸ Oktatási Hivatal: KIR Hivatali ügyek https://www.oktatas.hu/hivatali_ugyek (letöltés ideje: 2024. március 30.)

³⁹ ÁRVAI Zsuzsanna: Köznevelés – közoktatás szakigazgatási alapjai. Közigazgatási jog, Szakigazgatásaink elmélete és működése (szerk. Lapsánszky András), Wolters Kluwer Kft., Budapest, 2020, 868.

⁴⁰ KISFALUDY: i.m. 27. o.

⁴¹ 2012. évi CLXXXVIII. törvény a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről

önkormányzat, egyházi jogi személy, illetve vallási tevékenységet végző vagy más személy és szervezet (magánintézmény) alapíthat és tarthat fenn, amennyiben ennek a jogát megszerezte.

4.1. Az állami intézményfenntartó

4.1.1. Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK)

Az állami köznevelési intézmények fenntartását központi hivatalként 2013. január 1-től kezdődően a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) látta el, amely alapvetően kétszintű szervezetként jött létre. Egyrészt központi hivatalként, amely egyrészt a központi irányítást, koordinációt végezte, másrészt százkilencvennyolc járási tankerületként. A KLIK legfontosabb fenntartói feladatai többek között az alábbiak voltak: a pedagógusok és a pedagógiai munkát közvetlenül segítő munkatársak munkáltatói jogkörének a gyakorlása, a bérek finanszírozása, az intézményvezetők kinevezésében való közreműködés, az osztályok és csoportok számának engedélyezése, az alkalmazotti létszám meghatározása.⁴² A KLIK a fenntartás mellett a működtetési feladatokat is ellátta azokon a háromezer fő alatti településeken, amelyek nem tudták vállalni a köznevelési intézmények ingó- és ingatlanvagyonának a működtetését.⁴³ Egyebekben az önkormányzatok döntési jogosultsága volt, hogy vállalják-e működtetést. A működtetés az ingatlanok a rendeltetésének megfelelő üzemeltetését és karbantartását, az ehhez kapcsolódó költségeket, továbbá a működéshez szükséges eszközök és anyagok megrendelését és tárolását foglalja magában. Ennek következtében 2013–2017 között a KLIK fenntartásában álló intézményekben a fenntartás és a működtetés kettévált. 2016-ban az Országgyűlés a kormány javaslatára döntött a KLIK és az állami fenntartói struktúra átalakításáról.⁴⁴

4.1.2. Klebelsberg Központ (KK)

2017. január elsejétől a KLIK helyett a Klebelsberg Központ foglalkozik a köznevelési középírányítói feladatokkal a tankerületi központok tevékenységének segítségével. E intézmény az oktatásért felelős miniszter irányítása alatt álló központi hivatalként működő költségvetési szerv⁴⁵, amely a tankerületi központok – a területi dekoncentrált szervei – segítségével látja el az igazgatás feladatát. A Klebelsberg Központ gazdasági szervezettel rendelkezik.⁴⁶ A Klebelsberg Központ szakmai elnökhelyettesét az elnök, gazdasági elnökhelyettesét – az elnök javaslatára – a miniszter nevezi ki és menti fel.⁴⁷ Tevékenysége kiterjed - különösen – a tankerületi központok tevékenységében a közfeladatok ellátására vonatkozó követelmények érvényesítésére; az irányadó jogszabályok betartásának, illetve betartatásának gondoskodására; a tankerületi központok informatikai stratégiájának a meghatározására; a tankerületi központok pedagógia szakszolgálati feladatellátásának a

⁴² KISFALUDY: i.m. 28-29.

⁴³ Nktv. 74. § (5). 2012. október 27. és 2017. január 1. közötti hatályos változata.

⁴⁴ KISFALUDY: i.m. 29. o.

⁴⁵ 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról 11. § (1) bekezdés

⁴⁶ 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról 11. § (2) bekezdés

⁴⁷ 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról 12. § (5) bekezdés

koordinálására.⁴⁸ Továbbá jogszabályban foglalt feladatkörében statisztikai adatokat gyűjt és elemez; gondoskodik a tankerületi központok fenntartói tevékenységének szakmai a stratégiai összehangolásáról, valamint ellátja a Klebelsberg Képzési Ösztöndíj működtetésével kapcsolatos feladatokat.⁴⁹

4.1.3. Tankerületi Központok

A tankerületi központ nem más, mint az oktatásért felelős miniszter irányítása és a Klebelsberg Központ középírányítása alatt álló, központi hivatalként működő saját gazdasági szervezettel rendelkező, önálló központi költségvetési szerv. A tankerületi központ gazdasági szervezettel rendelkezik. Szervezeti és működési szabályzatát a Klebelsberg Központ előzetes jóváhagyásával a tankerületi igazgató adja ki, továbbá a tankerületi igazgató feladatkörébe tartozik a tankerületi központok vezetése is. Illetékessége a feladatellátási területére terjed ki, amely általában több járást is magába foglal. Az illetékességi területükön lévő, saját fenntartású köznevelési intézmények pedagógusai és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő, illetve az egyéb munkakörben dolgozó munkatársak a tankerületi központ állományába tartoznak. Az eddig az önkormányzatok által működtetett és a KLIK által fenntartott intézményeket is a tankerületek működtetik.⁵⁰ Feladatellátása során – különösen – javaslatot tesz a KK útján az az oktatásért felelős miniszter részére a fenntartási körébe tartozóan köznevelési intézmény létesítésére, a köznevelési intézmény átszervezésére, megszüntetésére, alapfeladatának módosítására; jogszabályban foglalt feladatkörében statisztikai adatokat gyűjt; kiadja a köznevelési intézmények szakmai alapdokumentumait; a fenntartásába tartozó köznevelési intézményekre vonatkozó fejlesztési tervet készíti, továbbá részt vesz a Klebelsberg Képzési Ösztöndíj működtetésében.⁵¹

4.2. Települési önkormányzatok

A települési önkormányzatok legfőbb köznevelési feladata az óvodai feladatok megszervezése. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény szerint az óvodai ellátás a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közé tartozik.⁵² E törvény a főváros tekintetében a kerületi önkormányzatokra ruhazza az óvodai ellátások feladatát.⁵³ A jogszabályok továbbra is lehetővé teszik, hogy az óvodák fenntartására az önkormányzatok társulást hozzanak létre, valamint, hogy a települési önkormányzat az óvodai feladatok megszervezésére más fenntartóval – például egyházzal vagy alapítvánnyal – állapodjon meg.

---

⁴⁸ PAULOVICS Anita: Az oktatás igazgatása. Közigazgatási Jog 3. Magyar Közigazgatási Jog Különös rész (szerk.: Nyitrai Péter), Miskolci Egyetem ÁJK Államtudományi Intézet, Miskolc, 2022, 223-224.

⁴⁹ 134/2016. (VI. 10.) Korm. rendelet az állami köznevelési közfeladat ellátásában fenntartóként részt vevő szervekről, valamint a Klebelsberg Központról – 2. A Klebelsberg Központ feladatai

⁵⁰ KISFALUDY: i.m. 30.

⁵¹ PAULOVICS: i.m. 224.

⁵² 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország önkormányzatairól 13. § (1) 6. pont.

⁵³ 2011. évi CLXXXIX. törvény - Magyarország helyi önkormányzatairól 23. § (5) bekezdés 10. pont

4.3. A nemzetiségi önkormányzatok

A nemzetiségi önkormányzatok a köznevelési intézményfenntartók között óvoda- vagy iskolafenntartóként lehetnek jelen. A nemzetiségi önkormányzat a nemzetiség által lakott településen a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelésére és iskolai nevelés-oktatására létrehozott intézmény fenntartói jogát átveheti a települési önkormányzattól, az államtól.⁵⁴

4.4. Az egyházak

A lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvény lehetőséget ad arra, hogy az egyházak és kisebb vallási közösségek óvodát, illetve iskolát létesítsenek. E törvény kimondja, hogy az egyházak létrehozhatnak és fenntarthatnak nevelési és oktatási intézményeket.⁵⁵ Jelenleg a legnagyobb egyházi intézményfenntartók a történelmi egyházak, tehát a katolikus, a református, az evangélikus és a zsidó egyház, valamint a kisebb egyházak, mint például a baptista egyház. Ma 700 egyházi fenntartású köznevelési intézmény működik Magyarországon.⁵⁶ Az Nkt. kimondja, hogy „Az egyházi köznevelési intézmények és a magán köznevelési intézmények az e törvényben foglalt, az általánostól eltérő szabályok szerint működhetnek és szervezhetik tevékenységüket”.⁵⁷

A legfontosabb különbségek az egyházi és az állami fenntartású köznevelési intézmények között a következők:

- az egyházi intézmények vallási tekintetben elkötelezetten működhetnek, így előírhatják az adott vallás és világnézet elfogadását;⁵⁸
- nem kell alkalmazniuk a tanulók kötelező felvételére, illetve a csoportlétszámra vonatkozó rendelkezéseket, csupán a maximális létszámra vonatkozó rendelkezéseket kell figyelembe venniük;⁵⁹
- a fenntartó választhat kerettantervet és tankönyvet;⁶⁰
- az egyházi intézmények vezetőjét az oktatásért felelős miniszter egyetértésével a fenntartó bízza meg, és a munkáltatói jogokat is a fenntartó gyakorolja.⁶¹

4.5. Egyéb fenntartók

Az előzőekben említettek mellett köznevelési intézményt tarthat fenn egyéb, vallási tevékenységet végző egyesület vagy más személy, illetve szervezet is, ha a megszerezte a tevékenység folytatásának jogát.⁶² Az általuk fenntartott intézményeket magán köznevelési intézménynek nevezzük.⁶³

⁵⁴ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 74. § (7) bekezdés.

⁵⁵ 2011. évi CCVI. törvény a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról.

⁵⁶ Magyar Hang: Tovább nőtt az egyházi oktatási intézmények aránya 2022 <https://hang.hu/belfold/tovabb-nott-az-egyhazi-oktatasi-intezmenyek-aranya-142461>. (letöltés ideje: 2024. március 30.)

⁵⁷ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 31. § (1) bekezdés.

⁵⁸ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 31. § (2) bekezdés a) pont.

⁵⁹ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 31. § (2) bekezdés b) pont.

⁶⁰ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 32. § (1) bekezdés c) pont.

⁶¹ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 33. §.

⁶² 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 2. § (3) b) pont bc) és bd) alpontja.

⁶³ 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4. § 16. pont.

5. A köznevelés-politikában feladatot ellátó egyéb állami szereplők

5.1. A fővárosi és vármegyei kormányhivatalok és a járási hivatalok

A 19 megyei és 1 fővárosi kormányhivatal a köznevelés vonatkozásában elsősorban hatósági és törvényességi ellenőrzési feladatokat, illetve az emelt szintű érettségi vizsgák megszervezését látja el. A Kormány jelöli ki az érettségi vizsga vizsgabizottságát, valamint jogosult a független vizsgabizottság döntése, intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása elleni jogorvoslatok elbírálására. Emellett a kormányhivatal hatósági ellenőrzés keretében vizsgálja a köznevelési intézmény jogszabályi feltételeknek megfelelő működését a köznevelési intézményben az előzetes ellenőrzési terv, valamint egyéni bejelentés alapján. Ennek az ellenőrzésnek a célja a jogsértések kiszűrése és az önkéntes jogkövető magatartásra ösztönzés. Továbbá, ha a köznevelés rendszerében kiállított okiratot külföldön szeretnék felhasználni, ehhez a kormányhivatal hitelesítése szükséges, emellett vezeti az egyházi és magán köznevelési intézmények nyilvántartását.⁶⁴

A törvényességi ellenőrzés során a kormányhivatal célja a fenntartói működés jogszerűségének megállapítása. Az ellenőrzést legalább két évente kell elvégezni, a célcsoportja pedig az egyházi és többi nem állami és nem települési önkormányzati fenntartású köznevelési intézmények. E ellenőrzés elsősorban arra terjed ki, hogy a fenntartó jogosult-e köznevelési tevékenységre, biztosítja-e a feladatokhoz szükséges minimális eszközt és felszerelést, valamint a szükséges pénzügyi forrásokat, törvényesen alkalmazza-e az intézmény vezetőjét, illetve vizsgálta-e a pedagógiai program végrehajtását és a szakmai munka eredményességét.⁶⁵ A járási hivatalok köznevelési tevékenységei közül ki kell emelni az óvodakötelezettség alóli felmentés engedélyezését.⁶⁶

5.2. A Könyvtárellátó Nonprofit Kft. (KELLO)

A köznevelés tankönyvellátása, a tankönyvek és a tartalmi megfelelőségük biztosítása állami feladat. A Könyvtárellátó Nonprofit Kft. állami céggként a Belügyminisztérium Köznevelésért Felelős Államtitkárságának szakmai felügyelete alatt áll. A KELLO a tankönyvellátási rendszer hatékony működése érdekében biztosítja az iskoláknak tankönyvrendeléshez szükséges informatikai rendszert, valamint az intézményi igények alapján megrendeli, beszerzi a tankönyveket. Ezen kívül gondoskodik a tankönyvrendelések összeállításáról és a köznevelési intézményekbe történő eljuttatásáról.⁶⁷

6. Záró gondolatok

Oktatás nélkül nincs élet, nincs fejlődés, e kérdéskör átfogó szabályozása nélkül nem biztosíthatók az emberi és polgári értékek fennmaradása. A fejlődés fenntartásának, az élet minőségének megtartásának, illetve javításának kérdésére minden állam tekintetében az

⁶⁴ PAULOVICS: i.m. 225.

⁶⁵ A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 37/O. § (2) bekezdés.

⁶⁶ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 8.§ (2) és 229/2012. Korm. rend. • A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 38/B. §.

⁶⁷ KELLO honlapja <https://www.kello.hu/rolunk>. (letöltés ideje: 2024. március 30.)

oktatásban kereshetjük a választ. Már a korai idők államaiban felmerült az a gondolat, hogy szükség van olyan réteg kialakítására, amely részt tud venni az állam irányításában, amely segítségével az állam fejlődésnek, gyarapodásnak indulhat. Hazánkban is megfigyelhető – az oktatás kiemelkedő jelentőségére tekintettel – hogy irányítása, megszervezése, fenntartása egy összetett kérdés, amelyben számos szerv és intézmény vesz részt.

Minden társadalmi rendszer újra gondolta a tananyagot, amely egyrészt kulturális jellemzőket hordoz magában, másrészt ideológiai jelentősége is van. Az állam érdeke olyan iskolarendszer létrehozása és működtetése, amely kiterjed mindenkire, aki az adott ország területén él, amely képes és alkalmas felkészíteni az embereket azokra a feladatokra, amelyek az állam fejlődéséhez szükségesek. Fontos megemlíteni, hogy az oktatásban a család, az egyén érdeke is húzódik, mivel a minél nagyobb tudás jelentheti az ember számára a boldogulás alapját. Az államosítás többféle kormányzati érdeket szolgál. A köznevelés a legnagyobb ellátórendszer, valamint lehetőséget nyújtott annak eldöntésére, hogy hol működjön iskola, milyen szolgáltatásokat nyújtson, ki tanítson benne, mit és miből. Mivel a köznevelés az ország majdnem minden családját érinti, ebből kifolyólag az állam közvetlen befolyást tud gyakorolni a gyermekeken keresztül a szülőkre is. Az államosítás nyújt lehetőséget arra, hogy az állam az általa fontosnak tartott ideológiát eljuttassa a gyermekekhez. A tananyag meghatározása, a tankönyvkiadás ehhez az ideológiaközvetítő célhoz igazodik. Olyan emberekre van szükség, akik nem vonják kétségbe az uralkodó osztály döntéseit, hatalmát. Az államosítás célja, hogy a gyermekek nevelésének irányítása az állam kezébe kerüljön, továbbá lényege, hogy ezen a területen az állam szabályoz, engedélyez, utasít, ellenőriz, fenntart.⁶⁸

---

⁶⁸ SZÜDI János: Az oktatás az állam szolgálatában, Magyar valóság – esély 2014/6, 39-41.